

10 gợi ý khi phỏng vấn các chính khách

Image by Maryland GovPics released under Creative Commons

1. Phỏng vấn vì lợi ích của khán giả

Chúng ta đã nói về chủ đề tiến hành một cuộc phỏng vấn ở một mô đun trước. Tuy nhiên, mô đun này tập trung vào việc phỏng vấn một chính trị gia và những người ở vị trí quan chức như thế nào vì những cuộc phỏng vấn như vậy đòi hỏi một sự đầu tư nhất định.

Có một nghệ thuật để phỏng vấn các chính trị gia. Bạn cần phải hiểu động cơ của họ, nhận biết rằng họ sẽ có một kịch bản, đừng để họ làm phức tạp hoá vấn đề, đừng để bị đánh lạc hướng, duy trì đầu óc cởi mở, để họ đưa ra quan điểm của họ, hiểu đối tượng của bạn và tránh một cuộc chiến bóng gió.

Bạn ở đó chỉ để khai thác thông tin để phục vụ công chúng. Đó là điểm duy nhất khi tiến hành một cuộc phỏng vấn với một chính trị gia.

Cả hai đều có những cử tri của riêng mình. Cử tri của bạn là khán giả, những người bạn cam kết sẽ cung cấp thông tin cân bằng, không thiên vị, khách quan và chính xác.

Khán giả của họ là những người cử tri mà họ đại diện, những người này có thể đã bầu hoặc không bầu cho họ.

Bạn ở đó để hỏi các câu hỏi thay mặt cho khán giả và khai thác thông tin trong hạng mục “nếu không có bạn thì thế giới sẽ không biết đến”.

Bạn không ở đó để trông sáng láng hay cố thắng lợi trong một trận chiến.

Một cuộc phỏng vấn chính trị không phải thành cuộc đòi đầu cam go.

Một người phỏng vấn tốt sẽ moi được thông tin người đó đang tìm kiếm mà không cần phải lên giọng.

2. Hiểu động cơ của chính trị gia

Động cơ của bạn nên là thông tin cho công chúng bằng một nền báo chí mạnh mẽ, đưa ra những thông tin có kiểm chứng và dẫn nguồn đầy đủ để khán giả có thể hiểu những chuyện đang xảy ra xung quanh họ tốt hơn và đưa ra được những lựa chọn đúng đắn.

Tuy nhiên, tham vọng, lợi ích cá nhân, chủ nghĩa vận động, tư lợi, trả đũa và những hành trang cá nhân có thể xen vào.

Bạn có trách nhiệm xử lý với những việc này. Đây là vấn đề về sự liêm chính. Bạn không thể tiến hành một cuộc phỏng vấn chính trị mà không có sự chính trực trong đó.

Động cơ của họ cũng nên là thông tin cho công chúng và đảm bảo rằng nhu cầu của tất cả những người dân họ phục vụ được lắng nghe và tính đến.

Tuy nhiên, sự trung thành với đảng, nỗi lo mất ghế, tham vọng, lý tưởng và những lý do riêng có thể sẽ lấn át việc này.

Nhiệm vụ của bạn là nhìn xuyên thấu việc đó và chạm được đến những thông tin về vấn đề đang được thảo luận.

Các chính trị gia là đầy tớ của nhân dân. Họ được bầu chọn để làm một công việc thay mặt cho những người họ đại diện.

Những việc làm của họ là nằm dưới sự giám sát.

Bạn là một phóng viên có một trách nhiệm đặc biệt là ngồi với những người quyết định này và hỏi họ những câu hỏi khán giả không thể hỏi.

Bạn hoạt động thay mặt cho khán giả của bạn.

Có phải việc của bạn là đào sâu và khám phá ra những thông tin về những việc làm nghiệp vụ, vị chính khách đó thực hiện trách nhiệm của mình như thế nào và có vấn đề cá nhân nào có thể gây cản trở cho công việc của họ.

3. Đơn giản

Các chính khách có thể sẽ cố phức tạp hoá vấn đề khi có cơ hội, thường là khi họ cố lảng tránh câu hỏi.

Họ có thể sẽ cố khiến người phóng viên mất bình tĩnh bằng cách làm như thể họ không hiểu tình hình.

Những kiểu nói như “à, cái này khá phức tạp” và “bạn cần hiểu căn bản của nó” là những cách khá phổ biến được dùng để hạn chế công suất của phóng viên.

Bám lấy những câu hỏi báo chí cơ bản là cái gì? Tại sao? Khi nào? Như thế nào? Ở đâu và ai?

Các câu hỏi nên ngắn gọn và đi thẳng vào vấn đề.

Câu hỏi càng phức tạp thì nghĩa là bạn tạo thêm cơ hội cho vị chính khách tránh đi vào trọng tâm vấn đề.

Đừng ngại nhắc lại câu hỏi cho đến khi bạn có một câu trả lời rõ ràng. Dùng một vài cách nói khác để chuốt lại câu hỏi sẽ giúp hạn chế khả năng làm vị chính khách nổi giận.

Tuy nhiên, nếu họ có bực tức thì cũng đừng bận tâm.

Không thể trông đợi bạn là chuyên gia trong tất cả các lĩnh vực mà vị chính khách đó liên quan nhưng có kiến thức chắc về những vấn đề bạn sẽ dồn họ sẽ là rất quan trọng.

Bạn chắc chắn là cần hiểu lịch trình của mình và bạn cần phải đảm bảo rằng bạn biết mình đang nói gì và những câu hỏi bạn đang đặt ra là đã được nghiên cứu cẩn thận.

4. Đừng để bị đánh lạc hướng hay trật khớp

Bị kéo lệch khỏi câu hỏi quan trọng là rất dễ xảy ra.

Một khi phóng viên mất bình tĩnh nghĩa là đã mất cuộc phỏng vấn.

Một chính khách ở vị thế tự vệ có thể sẽ đã kích để buộc bạn phải chùn bước.

Có thể họ sẽ cố dẫn bạn vào cuộc thảo luận họ muốn có hơn là thảo luận những vấn đề bạn muốn giải quyết.

Đừng để bị cuốn theo nó. Đó là một cái bẫy. Quay trở lại câu hỏi bạn muốn hỏi.

Luôn tránh xa việc lăng mạ cá nhân và không bao giờ tham gia vào cuộc chiến ngôn ngữ mà kết cục là cả hai hét vào mặt nhau.

Một khi việc đó xảy ra, cuộc phỏng vấn (mặc dù rất thú vị đối với khán giả, và khả năng cao là sẽ được tải lên YouTube và lan truyền chóng mặt) đã mất đi quyền năng như một công cụ để thông tin cho công chúng của nó.

Bạn và vị chính khách sẽ có thể phải phá vỡ sự chính trực của mình. Nó sẽ phản chiếu xấu lên cơ quan truyền thông của bạn nữa.

Một cuộc phỏng vấn với một vị chính khách nên là một nỗ lực khám phá thông tin chân thành để giúp khán giả hiểu hơn về những vấn đề thời sự.

Đó không phải là một cuộc tranh tài giữa bạn và vị chính khách. Đó không phải là việc ghi điểm và cũng không phải là việc giúp bạn trông thông thái trước đồng nghiệp và bạn bè.

5. Đừng thoả hiệp

Việc này nghe có vẻ rõ ràng nhưng bạn không bao giờ được bước vào một cuộc phỏng vấn với một chính khách dưới bất kể một dạng thoả hiệp nào cả ở dạng kín đáo hay lộ liễu.

Không nên có bất kể một nhận thức chung rằng cả hai phía đều đạt được gì đó sau cuộc phỏng vấn.

Đó là tham nhũng và đi ngược lại những nguyên tắc cơ bản của báo chí.

Đối với một chính khách cố làm việc này để đảm bảo rằng họ có được cái họ định đạt được có thể chấp nhận được. Suy cho cùng, đó là chính trị. Nhưng bạn phải vượt qua được điều đó. Đây là vấn đề về sự liêm chính.

Không bao giờ nên để có suy nghĩ rằng cấu trúc cuộc phỏng vấn đã được định hình trước. Một điểm duy nhất bạn có thể đồng ý trước đó là độ dài của cuộc phỏng vấn và kể cả việc đó cũng đã bao hàm những hạn chế có thể cản trở bạn tìm kiếm sự thật.

6. Họ sẽ có một kịch bản

Khi bạn chuẩn bị cho cuộc phỏng vấn bạn sẽ phải tính toán đến những lĩnh vực bạn muốn đề cập đến và có thể sẽ muốn ghi lại những câu bạn muốn hỏi. Vị chính khách có thể cũng đã làm tương tự như vậy.

Có vẻ rằng họ sẽ có một vài buổi làm việc với bác sĩ xoay (cố vấn chính trị), và sẽ được tóm lược một cách chính xác thông điệp gì họ muốn gửi đi thông qua cuộc phỏng vấn của bạn.

Các cơ quan chính trị dành rất nhiều tiền để thuê các chuyên gia đào tạo truyền thông để hướng dẫn các chính khách làm thế nào để tránh các câu hỏi và làm thế nào để đảm bảo rằng họ gửi đi được thông điệp và quan điểm của mình bất kể câu hỏi là gì.

Thao túng truyền thông là cả một mảng làm ăn béo bở.

Thường thường, những cuộc huấn luyện như vậy do các cựu phóng viên tiến hành vì vậy các chính khách có thể đã được chuẩn bị rất kỹ càng, không nhất thiết là để cung cấp thông tin bạn tìm kiếm mà là đảm bảo họ theo sát được thông điệp chính trị của mình.

Bạn có thể khá chắc đã có chuyện đó khi bạn nghe những câu trả lời cho câu hỏi của bạn bắt đầu bằng “à, đó là một ý rất hay nhưng vấn đề chính ở đây là ...” hay “tôi rất mừng là bạn đã hỏi tôi câu đó nhưng bạn phải nhớ rằng những lý do thực chất đằng sau việc này là...”

Những câu này và rất nhiều các câu trả lời khác cố kéo ý tưởng phỏng vấn ban đầu ra khỏi kịch bản của phóng viên, cho thấy rằng vị chính khách đã chiếm ưu thế và sẵn sàng sử dụng cuộc phỏng vấn của bạn như một bữa tiệc lên sóng chính trị và không phải là một phương tiện để thông tin cho khán giả.

Sẽ không có nghi ngờ gì rằng vị chính khách có một kịch bản trong đầu. Họ sẽ biết kết quả cuối cùng họ buộc phải đạt được sẽ cải thiện hình ảnh cho họ và cho cả đảng của họ.

Họ sẽ có thông điệp cuối cùng (lời cuối) họ muốn gửi đi bất chấp câu hỏi bạn đặt ra là gì.

Tuy nhiên, bạn không ở đó để hỗ trợ chiến dịch PR của họ. Bạn là một phóng viên và công việc của bạn là tìm kiếm sự thật.

Tất cả các đảng phái chính trị sẽ có các bác sĩ xoay, những người làm quan hệ công chúng và các nhân viên cố vấn chính trị, những người mà việc của họ là để đảm bảo thông điệp của đảng được phát đi bất kể chuyện gì xảy ra; cuộc phỏng vấn của bạn trong con mắt của họ sẽ chỉ là như vậy – một cơ hội chính trị.

Đừng bao giờ nghĩ bạn sẽ được chuẩn bị kỹ hơn họ, suy nghĩ như vậy là rất ngây ngô và ngốc nghếch.

Bước chân vào một cuộc phỏng vấn chính trị bạn cần biết rằng đứng sau vị chính khách là cả một đoàn tùy tùng về quản lý báo chí. Đó là những người đã làm việc này cả trăm lần trước đây và họ là những người sẽ sử dụng phóng viên giống như bạn để đạt được mục đích của họ.

7. Giữ tư tưởng cởi mở

Mặc dù việc bạn định hỏi cái gì là rất quan trọng (như đã nói ở trên) nhưng giữ tư tưởng cởi mở khi bước vào cuộc phỏng vấn cũng rất quan trọng.

Đó là một hành động cân bằng nhẹ nhàng để chuẩn bị một số các câu hỏi nhưng vẫn duy trì được sự linh hoạt cần thiết để lưu ý thấy một số thông tin mới mà trước đây bạn không biết.

Tất nhiên, việc này sẽ có nghĩa rằng bạn sẽ cần làm chủ được đề tài.

Bạn sẽ cần phải nghiên cứu đến độ bạn cảm thấy thoải mái khi bám theo một loạt các câu hỏi mà mặc dù không lên kế hoạch hay tính toán trước, giúp khai thác thông tin có ích cho khán giả.

Nếu vị chính khách thấy rằng bạn ngại đi lệch khỏi kịch bản câu hỏi đã định sẵn, họ có thể sẽ cảm nhận đây là điểm yếu của bạn và sẽ cố tận dụng nó.

Một khi họ làm việc đó, họ sẽ làm chủ cuộc phỏng vấn và tất cả những nỗ lực của bạn có thể sẽ bị lợi dụng cho mục đích PR hay thậm chí tệ hơn nữa là tuyên truyền.

Bạn nên nhắm đến việc khám phá ra điều gì đó mới thông qua quá trình. Bạn sẽ không thể làm vậy nếu bạn bám lấy kịch bản của bạn một cách hèn nhát.

8. Đừng để họ né tránh câu hỏi

Đối với một vị chính khách sẽ có rất nhiều cách để tránh câu hỏi đặt ra. Một số cách đã được nói đến ở trên.

Việc quan trọng đối với người phóng viên khi tiến hành cuộc phỏng vấn là phải biết khi nào nó diễn ra.

Người phỏng vấn cần biết đúng lúc nào cần kéo lại. Đối với khán giả thì việc một câu hỏi bị né tránh thông thường là khá rõ. Có thể bạn không phải dồn liên tục.

Đảm bảo rằng bạn đã chuẩn bị các câu hỏi đã động đến tất cả những vấn đề chính. Có thể bạn sẽ không có câu trả lời cho tất cả và bạn sẽ hầu như chắc chắn sẽ không có câu trả lời rõ ràng cho tất cả.

Quyết định đầu là những câu hỏi quan trọng nhất và hỏi họ trước tiên để nếu có hết thời gian, chuyện này thường xảy ra đối với phát thanh truyền hình nhiều hơn là với báo in, bạn có thể chắc chắn đã xử lý hết những điểm chính.

Không bao giờ để những câu hỏi hay nhất ở cuối cuộc phỏng vấn để phòng trường hợp hết giờ.

9. Cố hiểu động cơ của vị chính khách

Dù có những vấn đề về quản lý báo chí nói ở trên, vị chính khách cũng là người và một cá thể với một nhu cầu cụ thể - duy trì sự ủng hộ của công chúng và những người lãnh đạo cấp trên để có thể tiếp tục giữ được ghế hay công việc của mình.

Vì vậy dù chuẩn bị kỹ hay xuất sắc đến mấy cho cuộc phỏng vấn, họ cũng sẽ có một vài điểm yếu. Và họ sẽ rất quyết tâm để gây ấn tượng tốt.

Người phóng viên cần hiểu điều này với những câu hỏi được chuẩn bị từ ngữ cẩn thận bằng cách bám theo một số những manh mối họ cho bạn, bằng cách khám phá ra một số những chủ đề họ có vẻ muốn khám phá và bằng cách lôi kéo họ với một giọng điệu và phương pháp am hiểu, bạn có thể đào sâu hơn vào những lĩnh vực mà bạn nhận thấy khán giả cần biết đến.

Bạn có thể đi sâu hơn được nhờ một phương pháp mềm mại và nhiệt thành hơn là một phương pháp cứng rắn và đối đầu. Việc này đều dựa vào tình hình và vị chính khách. Nhưng linh hoạt là rất quan trọng.

Mục đích của cuộc phỏng vấn không phải là để bạn trở nên vĩ đại và vị chính khách trở nên thấp hèn, nó là để khai thác những thông tin quan trọng giúp công bố cho công chúng tranh luận để mà khán giả có thể đưa ra được những lựa chọn sáng suốt.

10. Đảm bảo rằng câu cuối thông tin cho công chúng

Vị chính khách có được nói lời cuối không hay là bạn? Lời cuối là một yếu tố quý giá đối với bất kể một cuộc phỏng vấn nào.

Một vị chính khách sẽ muốn tóm tắt lại ở cuối buổi phỏng vấn. Họ sẽ muốn câu trả lời cuối cùng đi vào lòng người.

Một cách kết thúc việc này là đảm bảo rằng bạn là người tóm tắt lại một số điểm chính ở cuối buổi.

Để làm việc này bạn cần phải lắng nghe tất cả các câu trả lời, ghi chú, tóm tắt gạch đầu dòng và nhắc lại tất cả vào cuối buổi.

Viết lại một số những câu quote liên quan để cuối buổi bạn có thể dùng như một hình thức tóm tắt lại cũng là một ý kiến khá hay.

Luôn giữ cho đầu óc cởi mở với những câu hỏi tập trung, không đối đầu, kiên nhẫn và nghiên cứu kỹ, bạn có thể sẽ phát hiện ra một thông tin mà “nếu không có bạn, cả thế giới sẽ không bao giờ biết được”.